

Nuorisoalan asiantuntijalausunto sosiaali- ja terveysvaliokunnalle hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi yleistuesta

Asia: HE 112/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle yleistukea koskevaksi lainsäädännöksi

Teema: Sosiaali- ja terveysvaliokunnan toimiala (yleistuki)

Nuorisoala ry edistää nuorten osallisuutta yhteiskunnassa sekä kouluttaa, palvelee ja tuo yhteen järjestöissä, kunnissa ja seurakunnissa työtä tai vapaaehtoistyötä tekevät nuorisoalan toimijat. Nuorisoalan jäsenenä on noin 150 nuorisojärjestöä ja muuta nuorisoalalla toimivaa yhteisöä – käytännössä kaikki Suomessa toimivat nuorisoalan järjestöt.

Nuorisoala ry kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä (HE 112/2025 vp). Nuorisoala on ollut mukana uudistusta tekevässä sosiaaliturvakomiteassa ja kannattaa ajatusta etuuskien yhdistämisestä ja yhtenäistämisestä. **Yleistukeen siirryttäessä olisi kuitenkin tärkeää poistaa niitä nykyisin epäkohtia, jotka ajavat nuoria toimeentulotuelle.**

Nuorisoalan keskeiset korjausehdotukset yleistukeen¹

- **Poistetaan yleistuen 5 kuukauden odotusaika** niiltä nuorilta, jotka ovat menetelleet ”oikein”, eli hakenneet hakuvelvoitteen mukaisesti opiskelemaan, mutta eivät ole tulleet valituiksi.
- **Joustetaan takautuvasta hakuvelvoitteesta** ja velvoitetaan jokin viranomaistaho muistuttamaan kaikkia nuoria hakuvelvollisuudesta.
- Hallituksen esitysten työnhakijan palveluprosessin ja työnvälityspalveluiden kehittämisestä (HE 108/2025 vp), yleistuesta (HE 112/2025 vp) ja toimeentulotuesta annetun lain muuttamisesta (HE 116/2025 vp) on tehtävä **nuorivaikutusten yhteisvaikutusten arviointi**. Arvioinnissa on tarkasteltava, miten nämä yhtäaikaiset uudistukset vaikuttavat nuorten toimeentuloon, palvelujen saavutettavuuteen, koulutus- ja työllistymismahdollisuuksiin sekä luottamukseen julkisiin palveluihin.

Nuorisoalakin näkee tärkeänä nuorten kannustamisen kouluttautumiseen, mutta kyseenalaistaa näiden keinojen toimivuuden. **Sosiaaliturvajärjestelmässämme 5 kuukauden odotusaika on poikkeus, jota on hyvin vaikea perustella.** Odotusaika rankaisee myös niitä nuoria, jotka ovat

---

¹ [Nuorisoala ry:n analyysi sosiaaliturvan tulevista suurista muutoksista 10/2025](#)

pyrkineet opintoihin ja tehneet kaiken "oikein". Pelkkä kouluttautumisvelvoite taas ei itsessään motivoi nuorta, jolla ei ole halua tai kykyä osallistua koulutukseen.

Nykyinen järjestelmä on nuoria kohtaan usein monimutkainen ja epälooginen, ja se kannustaa erilaisissa elämäntilanteissa olevia nuoria eri suuntiin (esim. ensikertalaiskiintiö, opintotuen ehdot). Nämä **työttömyysturvan ehdot ovat osatekijä siihen, että nuoret joutuvat muita ikäryhmiä useammin turvautumaan viimesijaiseen toimeentulotukeen.**

Esitys säilyttää epäreilut nuorten erityisehdot

Tutkimusten mukaan sanktioiden uhka ei ohjaa nuorten käytöstä, vaan laiminlyöntejä tapahtuu tiedonpuutteen ja erilaisten elämäntilanteiden vuoksi. Vaikka nuorten erityisehtojen tavoitteet ovat hyvät, on niiden seuraus lähinnä pitkittynyt toimeentulotuelle joutuminen. Erityisehdot eivät myöskään ole täysin linjassa koulutuspoliittisten uudistusten kanssa: esimerkiksi opintotukikuukausien niukka määrä ja ensikertalaiskiintiöt ohjaavat opiskelemaan vasta, kun on varma alavalinnastaan. Hakuvelvollisuus taas edellyttää hakemista tästä huolimatta.

Koulutukseenhakuvelvollisuus

Jos alle 25-vuotias vailla ammatillista tutkintoa oleva nuori ei ole hakenut vähintään kahta opiskelupaikkaa, hänelle asetetaan 21 viikon (5 kk) työssäolovelvoite ja hän voi saada yleistukea vasta täytettyään tämän. Vaikka osa kouluista ja oppilaitoksista muistuttaa nuoria hakuvelvollisuudesta, on vastuu asian tietämisestä nuorella. Siksi on myös hankalaa, että velvoitteen täyttämistä seurataan jälkikäteen. **Nuorella ei välttämättä ole ollut tietoa velvoitteesta tai sen täyttäminen on esimerkiksi maanpuolustuksellisten velvoitteiden vuoksi ollut haastavaa.**

Odotusaika vailla ammatillista tutkintoa oleville

Kaikille vailla tutkintoa oleville asetetaan 21 viikon (5 kk) odotusaika, jonka aikana yleistukea ei makseta. Odotusaika ei ole sidottu ikään, mutta käytännössä se koskee lähinnä nuoria. **Viiden kuukauden odotusaika koskee myös niitä nuoria jotka ovat hakeneet koulutukseen, mutta eivät ole tulleet valituiksi.** Hakuvelvoitteen laiminlyöneille nuorille asetetaan 5 kuukauden odotusaika sen jälkeen, kun he ovat ensin täyttäneet 5 kuukauden työssäolovelvoitteen.

Nuori- ja yhteisvaikutusten arviointi on ollut riittämätöntä

Nuorisoala muistuttaa, että hallituksen lakiesitykset työnhakijan palveluprosessin ja työnvälityspalveluiden kehittämisestä (HE 108/2025 vp), yleistuesta (HE 112/2025 vp) ja toimeentulotuesta annetun lain muuttamisesta (HE 116/2025) ovat välittömästi kytköksissä toisiinsa. Niiden yhteisvaikutuksia ei kuitenkaan ole valmisteluvaiheessa analysoitu riittävästi, vaikka niillä on merkittäviä vaikutuksia nuoriin. Nuorisoala esittää, että **valiokunnan edellyttää toimeenpanon yhteydessä tehtävää työnhakupalveluiden (HE 108/2025 vp), yleistuen (HE 112/2025 vp) ja toimeentulotuen (HE 116/2025 vp) nuori- ja yhteisvaikutusten arviointia.** Yhdessä nämä

muutokset koskettavat lähes kaikkia sosiaaliturvan piiriin kuuluvia nuoria ja voivat muuttaa pysyvästi heidän suhdettaan työhön, koulutukseen ja yhteiskuntaan.

Helsingissä 7.11.2025

Aleksi Sandroos
Puheenjohtaja

Silla Kakkola
Va. toiminnanjohtaja

Nuorisoala ry

*Lisätiedot: Minna Sirnö, vaikuttamisen asiantuntija, minna.sirno@nuorisoala.fi,
+358 44 902 2469*